

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

GENERÁLNÍ
ŘEDITELSTVÍ

Krajský úřad Pardubického kraje
odbor kultury, sportu a cestovního ruchu
úsek památkové péče
Komenského nám. 125
532 11 Pardubice

Váš dopis č. j. / sp. zn.: KrÚ – 80978/2022 OKSCR OKPP, SpKrÚ – 80470/2022 OKSCR OKPP
Ze dne/ doručeno dne: 19.10.2022/19.10.2022
Naše čj.: NPU-310/86605/2022
Vyřizuje: Ing. arch. Miloš Solař, Ph.D.
Spisový znak: 820.1

Praha 7. 11. 2022

NKP Zámek v Litomyšli – r. č. ÚSKP 128 (KP r. č. 11786/6-4176) – zámecký pivovar - Jiráskova čp. 133, parc. č. st. 5/2, KÚ Záhrad'

Písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče dle § 14 odst. 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění.

Předmět žádosti:

Rekonstrukce rodného bytu B. Smetany ve stupni DSP.

Přílohy žádosti:

Dokumentace pro stavební povolení „REKONSTRUKCE RODNÉHO BYTU B. SMETANY ZÁMECKÝ PIVOVAR LITOMYŠL“, Ing. Pavla Vacková, Ing. Petr Absolon, Ing. arch. Petr Všetečka, Ing. arch. Tereza Novotná 08/2022 (dokumentace byla NPÚ poskytnuta v digitální podobě).

Popis zamýšlených prací:

Předmětem předložené dokumentace je stavební a architektonická část zamýšlené obnovy rodného bytu Bedřicha Smetany v přízemí zámeckého pivovaru. Jejím cílem je jednak sanace stavebních poruch a potřebná údržba, jednak nová expozice, která nahradí expozici dosavadní. Součástí je úprava vrat brány a vstupu z průjezdu. Mobiliární část zamýšlené nové expozice není součástí předložené dokumentace.

Charakteristika věci/objektu/území:

Zámecký pivovar je součástí areálu zámku. Dotčené prostory jsou v jádře renesanční. Dochovaná podoba pivovaru je výsledkem řady následných stavebních úprav. Podstatná je zejména přestavba v 1. polovině 18. století podle návrhu Františka Maxmiliána Kaňky. V roce 1824 se zde narodil Bedřich Smetana. V padesátých letech 20. století došlo k úpravě dotčených místností pro expozici, která ale neměla charakter věrohodné rekonstrukce stavu odpovídajícího době narození Bedřicha Smetany. V současné

době jsou prostory v neuspokojivém stavu, což se týká zavlhčení, nevyhovujících instalací, poškozených omítek a výplňových prvků.

Současný stav poznání dotčených chráněných kulturně historických hodnot:

Prostory rodného bytu Bedřicha Smetany jsou součástí areálu národní kulturní památky, potažmo památky Světového dědictví a sdílejí kulturní hodnoty, pro které byl areál zámku národní kulturní památkou prohlášen. Jedná se zejména o hodnoty architektonické, včetně dochovaného renesančního jádra z doby přeměny hradu na renesanční zámek a barokních úprav Františka Maxmiliána Kaňky. Pro péči o tyto prostory je v daných souvislostech neméně důležitá také souvislost s Bedřichem Smetanou a jeho připomínka v podobě expozice.

Vyhodnocení žádosti:

Národní památkový ústav na základě prostudování předložené dokumentace a se znalostí situace konstatuje, že navržená obnova bude s s výše uvedenými kulturně historickými hodnotami v souladu za této podmínky:

- Dokumentace pro stavební povolení není pro některé úpravy dostatečným podkladem a jejich řešení je proto třeba před realizací upřesnit. Jedná se zejména o ochranu a ošetření dochovaných historických omítek včetně architektonických detailů; povrchové úpravy a barevnost mříží, vrat a interiérových dveří; úpravu povrchu ostění otvorů.

Zdůvodnění:

Zámek v Litomyšli je prohlášen národní kulturní památkou a na navrhovanou obnovu se proto vztahují ustanovení zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Zpracování návrhu předcházelo restaurátorský průzkum Evy Vymětalové na omítkách interiéru a konzultace na místě.

S předloženým návrhem lze z hlediska památkové péče bez výhrad souhlasit. S ohledem na dotčené kulturní hodnoty lze interiéry prezentovat jak z hlediska architektonických hodnot památky Světového dědictví, tak ve vazbě na tak významnou osobnost české kultury, jakou byl Bedřich Smetana. Předložený návrh jde cestou skloubení obou možností. Za předpokladu, že nedojde k narušení hmotné podstaty památky a úpravy budou reverzibilní, lze podle našeho názoru uchopení expozice interiéru v duchu současné architektonické tvorby akceptovat.

Ve vztahu k historické architektuře a její obnově je však potřeba konstatovat, že dokumentace pro stavební povolení není dostatečným podkladem pro provedení. Dle sdělení pana architekta Všecky záměr z tohoto důvodu předpokládá tam, kde to bude potřeba, zpracování realizační dokumentace. Z hlediska památkové péče je důležité, aby takové upřesnění před realizací nejen proběhlo, ale také aby proběhlo v součinnosti s památkovou péčí.

Bránou z nádvoří se bude do expozice vstupovat a v této souvislosti budou upravena a opravena i dřevěná vrata. Brána je kvalitní barokní architekturou. Pohledové vytržení váz z architektonické kompozice, jejíž jsou součástí, není šťastné. Vázy by měly mít stejnou povrchovou úpravu a barevnost jako ostatní součásti architektonické kompozice brány a archivní fotografie dokládají, že tomu tak v minulosti skutečně bylo. Při konzultaci na místě nebyla možnost provést tuto úpravu jako součást záměru rozporována. Součástí dokumentace pro stavební povolení nicméně není. V této souvislosti považujeme za vhodné, aby tato možnost byla připomenuta a doporučena.

Celý areál zámku je nutno považovat za území s archeologickými nálezy. I když návrh předpokládá pouze malý zásah, nelze předjímat, na co se narazí. Z tohoto důvodu považujeme požadavek zákona

za relevantní s tím, že zvážení formy a rozsahu archeologického výzkumu je kompetencí oprávněné organizace.

Doporučení:

Doporučujeme do zamýšlené obnovy zahrnout barevné scelení váz na bráně z nádvoří s architektonickou kompozicí celku.

Jedná se o území s archeologickými nálezy ve smyslu zákona o státní památkové péči. I když návrh předpokládá pouze drobné zásahy do terénu (základy pod kamny, odvětrávací kanál), považujeme za žádoucí stavebníka v závazném stanovisku upozornit na povinnosti, které mu z této skutečnosti vyplývají.

S pozdravem

PhDr. BcA. Martin Pácal
vedoucí odboru péče o památkový fond